

Tolttokalmisto Arvon talon Kirkko-
vainiolla Karkun pitäjän Karkun kylässä.

Tutkinut 20-24 p:nä Heinäk. 1905. Maisteri J. Rinne.

[Kertomusta seuraa kolme asemapiirrosta ja kolme valokuvaa.]

Löydöt luettelus H. M. S. vuosi 4573: 1-49.

Viime vuonna Muinaistieteelliselle Toimikunnalle jättämäsfäni kertomuksessa olen tehnyt selkoa tämän kalmiston asemasta ja maininnut täällä löytyneen kiinteiden muinaisjäännösten luonteesta sekä siitä missä tilassa ne silloin paikalla käydessäni olivat. Nyt voin sen vuoksi heti ryhtyä tekemään selkoa eri jäännösten tutkimisesta tämän ohella viittaamalla viime vuonna tekemääni ja nyt täydentämäni karttaan, jossa muinaisjäännösten kohdat ovat merkityt vastaavilla numeroilla kuin tässä on käytetty.

Aluksi tarkastettiin se harjannemäisen penkereen etelä kärki, joka on talon rakennusten takana vainiolla olevan aitan luoteispuolella ja vain muutamain metterin päässä siitä. Tämä kohta on karttaan merkitty I^{ua} ja näkyy valokuvassa 1. heinäkuun väiden vasemmalla puolella. Tästä oli kuitenkin alkuperäisen kulttuurimaa, arvatenkin pellon läpi rihelle menevää tietä tasotettaessa mittei kokonaan poistettu, vaikka silloin paljaksi jäänyt pinta oli suurin.

maksi osaksi uudelleen ruohottunut. Kohdalla ei ollutkaan enää mitään kiinteätä paikoillaan ja liikuttamaton kova savimulta alkoi heti ruohomurmon alta. Paikalta tavatut löydöt, joista ainoastaan yksi pienen pieni saviasian palanen on varmuudella paikannuden aikaista, tavattiinkin sivan pintamullasta.

Ennen mainitun aitan ympärillä (kartalla II. valok. 1.) huomaisin viime vuonna myöskin mustaa tuhkaa sekaistamulta, jonka vuoksi tarkastettiin nyt sitäkin. Sivan pitkälle aitan seinuksilta ei kuitenkaan voitu tutkimusta ottaa, sillä sen ympärillä kasvoi ohralaiho. Maa oli paikalla ennen kaiketi viljelystä varten pöyhittyä mutta vieläkin oli se pienen kivien- ja paikkois tuhkaa sekaista. Näin oli varsinkin laita lähempänä aitan kivijalkaa, josta myöskin aitan luoteismurkan luota (valokuvassa! katsojaa lähinnä) esiintyivät ainoat, paikalta tavatut löydöt, saviasian palaset. Tästä johdosta voisi otaksua, että hautapaikan vakinaisen keskus olisikin aitan alla, jossa ei kuitenkaan lattian mataluuden takia tutkimusta voitu toimittaa. Isäntä kyllä antoi luvan hajottaa koko aitan, mutta kun nyt parhaalla keinäajalla on saanut työköni muita kuin naisia ja poikia, on voinut tähänkään suureen maiseen työhön ryhtyä. Sikäli kun

rotko tappuikierrasta varten tehdyn
kataksen päädyssä kohdalla. Tämä alue
joka kartalla on merkitty V^{100} näkyvä
lokuvassa 2.) ennen kerrotun alueen III jat-
koa riittäväin. Tästä kerrotaan valoku-
vassa näkyvän kalliorotkon kohdalla
olleen jonkunmoisen kummuksen, joka
riihentistä tehtäessä oli tullut ti-
täytteeksi ja edustan tasotteeksi
käytetyksi. Siellä oli nyt noin 60. senttia
syvä pohjaseuraan asti ulottuva kuop-
pa, jonka koko ja muoto muuten sel-
viävät asemapiirroksista 2. Kuopan
lounais- ja koillisivulla kohoaa kalli-
ointaan asti, edellisellä kuitenkin
oli kuopanpuolella kallon päälläkin
kivikkoa ja maata kuten läpileikkauk-
sesta asemapiirroksessa 2. käy selville.
Kuopan reunat tutkittiin sinkkali missä
suhde maata oli. Näistä oli kivilada-
ta enimmäin jätellä kaakkoisivulla,
josta ylimalkaan pieniä noin 10-30 cm²
kokoisia kiviä oli useammanakin
kerroksessa, kuten läpileikkauksestaakin
näkyi. Vähemmän oli kiviä luoteis- ja
koillisivulla, joista edellisessä oli
pari isompaaakin kiveä. Yleensä ei
kivissä ollut mitään tarkoituksesta
järjestyttä huomattavissa. Maan kivi-
en välissä oli muualla harmaata lii-
kutettua savena, paitsi itä- ja kaakoi-
sivulla, jossa se oli hiilen ja tuhkan
sekaista sekä väriltään tummempaa.
Korkeintaan ulottuu kulttuurikerros
tälläkin kohdalla noin 50. cm² syvyy-
delle. Paikalla tavatuista löydöistä

miinipolttoa eikä edes muuta toimii-
lusta, jospa tulta on tarvittu suorit-
taa. Tätä todistaa myöskin raunio-
ta tarvittujen löytöjen miinikuus. Niin-
pä esim. löydettiin saviasian pa-
lasia, jotka yleensä olivat pienenä-
murusia ja esiintyivät yksitellen
hyvin hajanalta kautta raunioon, niin vä-
hän, että ne eivät mitenkään voi muo-
dosta edes yhtä ainoata astiaa, jo-
ten nekin näyttävät olevan nunnalta
raunioon viskattuja jätteitä.

Merkillisintä on, että tästäkin
rauniosta, miiniryöryn sen pinta- kuin
pohjajuoletta, löytyi poltettua savon
palasia joissa näkyi ilmeisiä kä-
sintöilyä ja savea vastassa olleen
halkeistun puun jälkiä, joten siis
nekin näyttävät olleen jonkun puu-
rakennuksen tai mahdollisesti puu-
ta kyhätyn takan tiivisteenä. Tästä
täytyy savipalasten olla ainakin
raunioon aikuisia, koska tämä oli
ehkä jos ne sitten ovat rauniota var-
ten tai sen yhteydessä syntyneet
tai jo rauniota aikaisemmin olleet
hajallisina paikalla maassa, ja sen
mukaan tulleet raunioon heitettyiksi.

Ainoa varsinainen miinaiiskalu
joka rauniosta tavattiin on neljällä
släin kuvialla varustettu pyörö-
kupurasolki, joka on tohtori Ylji.
Appelgrenin T. M. ^{osa} n. 1897. n. 1-3. esit-
tämää A. Tyeyppiä.

Tämän viimeksi kerrotun raunion

seinän alta saattoi aitan alustaa
nähdä oli se kauttaaltaan tasotet-
tua.

Tämän jälkeen siirryttiin Mommio-
kalliolle, joksi kutsutaan sitä lähel-
lä järven rantaa väimolla olevaa kal-
liota, missä riiki nykyään sijaitsee
(näkyä edelleen valokuvassa 1.). Täällä ryh-
dyttiin ensin kallion koilliskärkeen, jos-
sa tutkittiin kallion päällitse tappu-
kierrolle vievän tien pohjoispuolta kal-
lion reunaan asti ja riiktipäin, kunnes
kallio tuli pinnalla vastaan. Tämä a-
lue on kartalla merkitty III^{lla} ja sinä
olevaa kivirakennetta osottaa pai-
kalta tehty asemapiirros I, josta
myös nähdään läpiseikkaus maasta
(vertaa myös korkeusviivaa kartalla). Käsiä
oli kuitenkin samoin vähän koskema-
tonta maata jäljellä, sillä sen ylin ker-
ros oli otettu pois muualta päit-
si pohjoislaidalta, osaksi Tappuville
vievää tietä varten, osaksi kallion
kärren edustalla ollutta tilikraana-
tietä varten (katso asemapiirrosta).
Alueen koskemattomalla osalla oli
kallionpäällistä pientä, suurimmaksi
osaksi nurmen alaista kivikkoa,
jospa oli paikoin parikin kivettä
päällekkäin. Kivien väliset savimul-
ta oli enimmäkseen hienoa ja vä-
riltään harmaata. Siellä täällä näkyi
pieniä hiiltä ja liun murua, enimmäin
asemapiirroksen merkityllä kohdalla.
Enintään ulottui kulttuurikera-

koskemattomalla osalla noin 50. emon
syryydelle puinnasta lukien. Niissä
kohdissa, mistä nurmi tai pinta oli
pöysä, oli pehmeä maa kokonaan
myllättyä, mikä onkin luonnollista
kun paikalla on kuormia kuletettu
maan paljaana ollessa sekä reellä
että rattailta ja se on muutenkin
ollut kaikenlaisen touhunnassa ja
loissa. Löytöinä saatiin tästä rau-
tainen sankasolki, pronssiketjuun
kathelma, pronssikappaleita sekä
poltettua luun ja saviastian pa-
lasia.

Siirryttiin sitten tutkimaan kallion
kaakkoisviertä (kartalla V) monasti
mainittu tappuri kierrokselle vie-
vän tien etelä laitaa hyvin kaltevaa
kallionsivua, jossa kokonaan kajo-
matonta maata tuskin oli ollessa
kaan jällellä. Tästä näet oli maata
otettu mainitulle tielle ja syntyneet
kuopat oli täytetty lastunporolla y.
m. sellaisella. Mikäli sinä kulttuurin
maata oli jällellä oli se hyvin mu-
staa, hiiden ja tuhkan sekaista. Tästä
ei ollut muuta tehtävänä kuin tar-
kastaa ja seuloa multa, mikä työ
ei ollutkaan aivan tuloksetonta
sillä siitä löydettiin rautain-
veitsenpään hela (varhempaa rau-
takautta) joukko rannerenkaan pa-
lasia pronssista pronssiketjun kat-
kelmia, pari särkyntä helmeä, pol-
tettua luuta y. m.

Tämän jälkeen tarkastettiin kallio

viereksi on toinen, myöskin ver-
rattain eheä, ja tätä jonkun verran
isompi raunio, joka on karttaan mer-
kitty VIII^{ua}. Kun edellisestä rauniosta
kertyi niin paljon kiviä, että tällä
viljelyksen ympäröimällä nurmikol-
la ei enää ollut mitenkään tilaa uu-
sille kiville täytyi raunio VIII^{ua} tutki-
misen jättää toiseen kertaan. Siir-
ryttiin sen vuoksi tästä jonkun
verran lännempänä olevalle "kuop-
pakarille" joka on noin parikymmen-
tä metriä pitkä, käyrä ja kapea
kivikko harjanne, tämäkin viljelyk-
sen ympäröimä. Tätä karitaa tut-
kittiin ensimmäikin karttaan IX^{ua} mer-
kitty kohta, joka näytti tennäiseltä
ja jonka keskustana oli iso luontainen
maakivi. Arvatenkin on kauri tältä
kohtaa alkuaan ollut leveämpi,
mutta sen länsi- ja itäpuolella ovat
tulleet viljelykselle raivatut
(Kts. läpikäikkauksista kartalla). Paikalla
ollut kivikko oli järjestyksestään
ja sekalaisista kivistä koottua ja
kivien välinen maa oli savon-
sekaista hiekkasoraa, jossa ei
tavattu muuta kuin yksi pieni
pieni saviaastian palanen. Koske-
mattoman pohjamaan pintaksi
jäi vielä jonkun verran harjanteen.
Tämän jälkeen ryhdyttiin
tutkimaan harjanteen lounais-
päässä kellarikuopan niskaa (kar-
talla X) mutta pian huomattiin sen
olevan kokonaan kajoamatonta

luontaista kivikkoa, jonka vuoksi
sen perinpohjaisempi tutkiminen
jätettiin sikseen.

Vielä käsiteltiin karttaan XI merki-
tyllä kohdalla tutkia sinä arvaten-
kin löytynen hautaraunio jätteitä.
Tässä ei kuitenkaan enää ollut muu-
ta kiinteätä jälellä kuin maanpinnan
tasainen jäännös paikalla olleesta iso-
sta luontaisesta kivestä, josta maan päl-
linen osa jo oli pois porattu. Kivien
ympäristää tutkittiin niin pitkälle kuin
viljelykseltä voitiin. Maassa, joka oli
kiivona tummanväristä ruokamultaa,
ei enää ollut mitään kiviä eikä muu-
ta kiinteätä, ja ainoina löytöinä ta-
vattiin vaan joitakuista poltetun savon
galasia sekä uudemmalta ajalta ole-
va esilukon sanka. Vielä otettiin tal-
teen kaksi uudemman aikaista arain-
ta, jotka olivat löydetty mainitun
isön kiven kalkeamasta sitä pois
poratessa.

Tälle kalmistolle jäi tutkimatta
enää vaan raunio VIII sekä muuta
ma vierisellä Hulkarin talon kirk-
kovainiolla oleva hautaraunio.

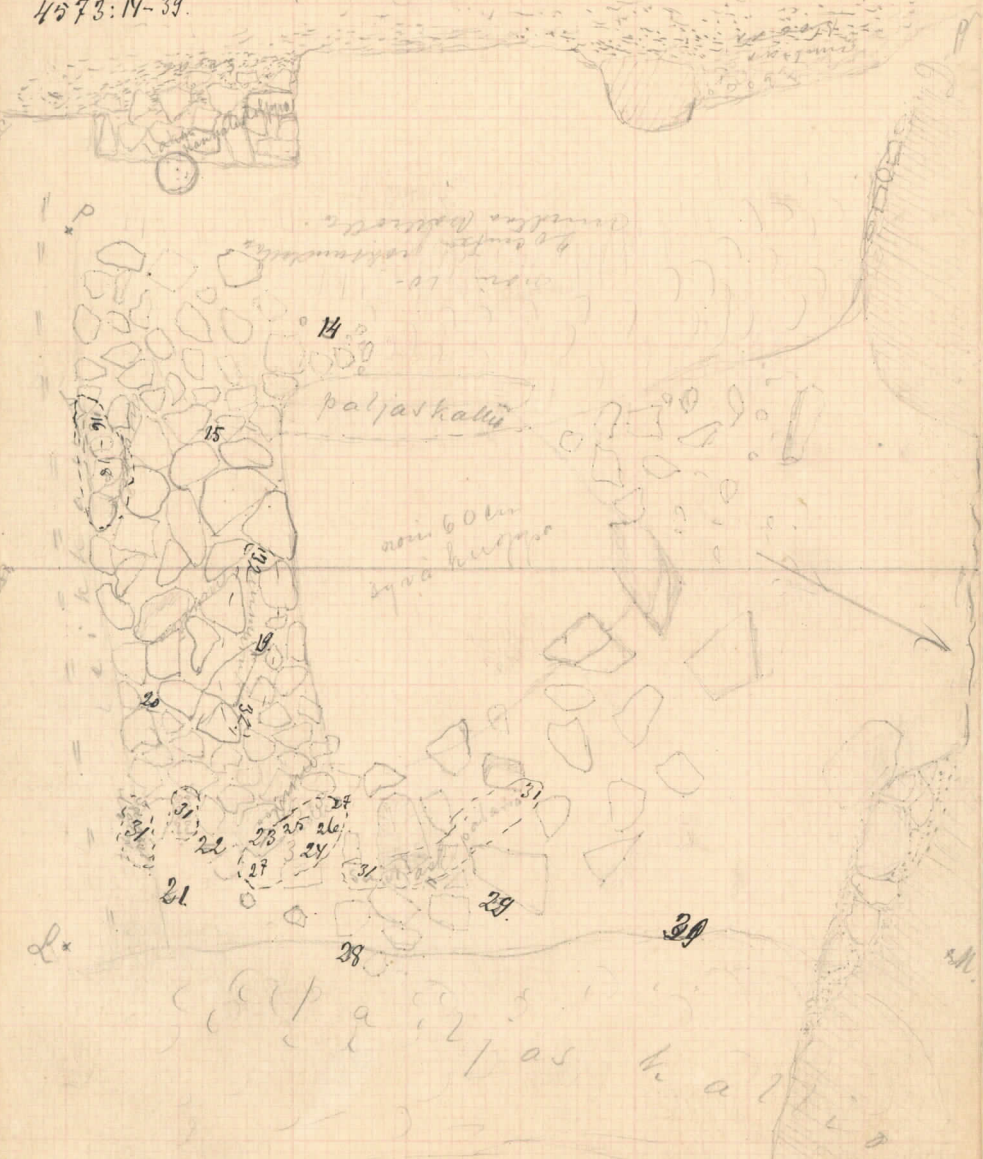
Helsingissä 27 p:nä lokakuuta 1905.

Juhani Rinne.

Karkku Novan
 Mermuschalle
 Kohla V
 4573: IV-39.

2.

Karkku

- 12 2 pöytä ja pöytä kahva ja pöytä
- 13 pöytä
- 14 pöytä ja pöytä
- 15 pöytä ja pöytä
- 16 pöytä
- 17 pöytä
- 18 pöytä
- 19 pöytä
- 20 pöytä
- 21 pöytä
- 22 pöytä
- 23 pöytä
- 24 pöytä
- 25 pöytä
- 26 pöytä
- 27 pöytä
- 28 pöytä
- 29 pöytä
- 30 pöytä
- 31 pöytä

1/2 vaiterhoidin karkku
 1/5 vaiterhoidin karkku

Muina T. 4a $\frac{2892}{48}$ 06

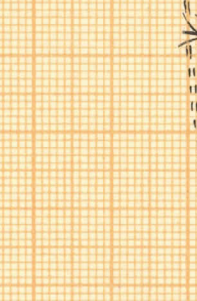
Asemapiirroksat I ja 2:

Rohdat III ja IV Arven kalmistolla Rarkussa.

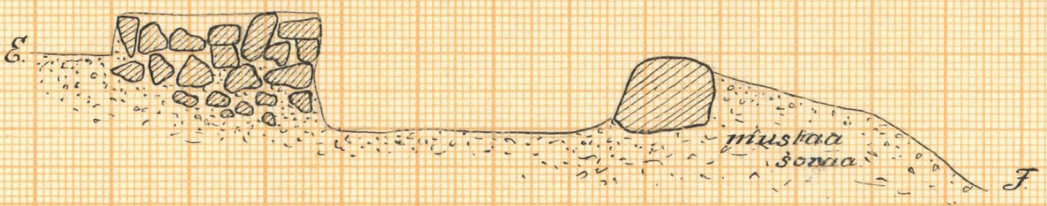
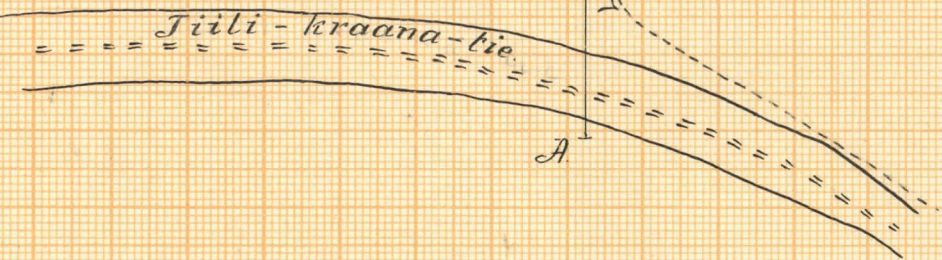
Tutkittu 1905.

III
4573:3-6

Veikkuus tienä varten

30

35

40

N° 2.

Rarkku

Rohta V Arven kalmistolla
Rarkun kylässä NE suunnasta.

Tutkija Valokuvasi heinäkuussa 1905.
Juhani Rinne.

L. 1907

2625-

N° 1.

Arven kalvisto Rarkun
kylässä NE suunnasta.

Valokuvatti heinäkuussa 1905.

Juhani Rinne.

Rarkku.

L. 1905

2626

N° 3.

Rarkku.

Raunio VII Arven kalmistolla
Rarkun kylässä SE suunnasta.

Juhtija valokuvasi heinäkuussa 1905

Juhani Rinne.

L. 127
2624